

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**Io. Rvdolph. Engav Ivrivm D. & P.P.O. In Academia Ienensi
Elementa Ivris Criminalis Germanico-Carolini**

Engau, Johann Rudolph

Jenae, MDCCXLVIII.

VD18 12413879

Tit. III. De Ivdiciis Criminalibvs, Eorvmqve Forma Et Diversis Generibvs.

urn:nbn:de:gbv:45:1-10011

* Hoc iusiurandum statim ab initio muneris præstandum est, nec coepta aliqua inquisitione suppleri potest, nisi reo consentiente. GRANZ *defens. reor.* p. 192. seq.

TIT. III.

DE

IUDICIIS CRIMINALIBVS,
EORVMQVE FORMA ET
DIVERSIS GENE-
RIBVS.

§. XXXIV.

Iudicia cri-
minalia an-
tiqua

Causæ criminales olim (1) Martis potissimum diebus, (2) ab hora *tertia* ad medium usque diem (3) *sub dio*, in altiori quidem, non tamen eodem semper loco cognoscebantur ac decidebantur (4) a comite & scabinis, qui post iudicium scriptum (5) confidebant in scamnis quadrato ordine *u*) circumpositis. Vnde intelligere potes (a) quid causæ sit, cur maiores locum iudicii notauerint aliquo signo, iudicia uocauerint malla & mallobergia *x*), atque statuæ, qua postea locus iudicii denotabatur, tribuerint nomen: Rugland, Holand *y*); (b) unde ueniat nomen sedis *z*), sedis scabinalis, Schöpfenstuhl, Ding

u) MEINDERS *de iudic. centenar.* c. 4. §. 46. p. 91.

x) *Elem. nostra Iur. Germ.* IV, 28.

y) OCKEL *de palat. reg. th.* 17. sq. 39. sq. 146.

z) KVCHENBECKER *anal. Hass. coll.* 2. pag. 295.

Dingstuhls, & (c) quid sibi uelit phrasibus: binnen 4. Bäncken.

§. XXXV.

In iudiciis Saxonice antiquioribus, quæ Saxonice dicebantur *comitiæ a)*, *iudicia uehmica, libera, frigraviatus, Freystühle b)*, & ad coercenda plerumque religionis crimina constituta erant *c)*, dabatur locus processui cum clamore instituendo, atque probationibus uulgaribus *d)*

§. XXXVI.

AEp. & Ep. Coloniensis, Monasterien-Westphalis, Paderbornensis, Mindensis, ubi singularibus Imp. priuilegiis nacti erant den Königs-Bann nach Bemerecht, reprobauerunt purgationes uulgares, atque in locum processus cum clamore olim instituti surrogarunt nouum, ex accusatorio & inquisitorio mixtum. Scilicet (a) ubi *accusatus* uel ore uel per literas a duobus scabinis perferri solitas *citatus e)*, & (b) per *procuratorem*, ex scabinorum numero plerumque electum *f)*, comparens (c) *exceptiones*, quas habebat, *dilatatorias*

V 3

torias

a) DV FRESNE *Gloss.*
h u. ed. Par. nov. p. 830.

b) THOMASIVS *de iudic. Westphal.* §. 17.

c) MEINDERS c. l. pag. 70.

d) Idem c. l. p. 101.

e) Idem c. l. §. 21. sq.

p. 128. THOMASIVS *d. de iud. Westph.* §. 42.

f) THOMASIVS c. d. §. 43.

torias g) aut *peremptorias* opposuerat, (d) in confesso iudicii, siue Frigrauii * & scabinorum ** *h)*, ferebatur *sententia*, (e) quæ a uiribus *rei iudicatæ* suspendi poterat: si uero (f) citatus uadimonium deseruerat, Frigrauius eum confessum habebat atque in *bannum* declarabat *i)*.

* Frigrauius & Stuhlherr ab illo tempore fuerunt distincti, quo domini iurisdictionis criminalis suis iudiciis ipsi non præsidebant. THOMASIVS c. d. §. 35. s). MOELLMANN *medit. in singularia quædam iuris Saxonici feudalis & publici capita, antiquitatibus Danicis illustrata* p. 86.

** Debebant esse (1) liberæ & (2) legitimæ natiuitatis, nec (3) banniti.

§. XXXVII.

uetita, horumque

Reliqua iudicii forma secreta erat, & solis scabinis cognita *k)*. Qua de re (1) scabini *sciti l)*, *wissende m)*, (2) iudicia uero occulta, secreta *n)*, uetita, heilige heimliche Achten dicebantur *o)*; (3) a scabinis alii

- g)* DATT *d. P. P. IV.* sq. MOELLMANN c. l. 3, 49. pag. 87.
h) MEINDERS c. l. c. *m)* MEINDERS c. l. V. §. 20. p. 127. pag. 125.
i) Idem c. l. §. 24. p. 129. seq. *n)* FRESNE *Gloss. h.* v. THOMASIVS c. d. p. 54 p)
k) MVLLER *R. Tags Theatr.* p. II. c. 6. p. 494.
l) DATT *de P. P. IV.* 7. nr. 12. 24. & c. 20. nr. 2. *o)* *Reform. Colon. c.* XVIII.

alii facilius *p*) ipsi uero ab aliis difficilius accusari, & condemnari poterant, proptereaque (4) *homines* cuiuscunque *conditionis* certatim quærebant dignitatem scabinalem *q*). Qui omnes recipiebantur, ut data occasione iurisdictione in alieno exerceri posset territorio *r*)

§. XXXVIII.

Qua occasione ubi iudices Westphalici sub tutela principum libera sede investitorum ita usi sunt, ut ipsis principibus extraneis ius dicerent *s*), & causas a foris legitimis auocarent *t*): non solum *ordines imperii* de iudiciorum Westphalico-
rum abusibus conquesti *u*), mox priuilegium exemptionis impetrarunt *x*), mox fœdus cum aliis iniuerunt *y*), de ui iniusta repellenda; sed & *Imp.* de iis reformandis & corrigendis laborarunt *z*).

V 4

§. XXXIX.

<i>p</i>) THOMASIVS c. d. §. 49. d). HVND Bayer. Stammbuch p. 410.	<i>u</i>) GRYPHIANDER de Weichbild. Saxon. c. 57. MEINDERS c. l. pag. 102.
<i>q</i>) Idem c. d. §. 35. x) pag. 58.	<i>x</i>) Idem c. l. c. 60.
<i>r</i>) KVCHENBECKER c. l. collect. 7. p. 120. seq.	<i>y</i>) HERT d. de consult. leg. & iud. §. 20.
<i>s</i>) MOELLMANN c. l. pag. 192.	<i>z</i>) STRVV hist. iur. c. IX. §. 20. FREHERVS de secret. iudic. pag. 29. seq.
<i>t</i>) MEINDERS c. l. pag. 107.	

§. XXXIX.

hodierna.

Hodie (1) causæ criminales quouis die & quavis hora, ubi (2) iudex, scabini & actuarius confederunt, wenn die Banck besetzt worden (§. XX.), cognosci queunt, nec (3) ut iudicium muniatur necesse est, si exceperis das Noth=it. das Hoch=Noth=Peinliche Hals=Gericht.

§. XL.

Iudicia denuntiatoria antiqua &

In iudiciis denuntiatoriis Rüge & Gerichten, quæ suis solemnitatibus inchoabantur & finiebantur a), ad unum omnes mallenses comparere, & delicta in banno perpetrata, nec iudici iam cognita b), sub iurisiurandi fide reuelare tenebantur c).

§. XLI.

hodierna.

Quæ hodie uigent, & alibi annis alibi trienniis habentur singulis, sunt quidem solemnia, ast solam correctionem & emendationem morum intendunt d). Vnde (1) quibusdam dicuntur iudicia censoria e) *, & (2) conuenire uidentur iudiciis illis, quæ maiores uocarunt Drey

a) MYLII d. de iudic. denunt. Sax. c. 3. §. 16. 25. 28. L. O. p. II. c. I. tit. 7. Bad. L. O. p. II. tit. 16. & p. IX. pag. 342. sq. Württenb. L. O. de A. 1567. fol. 232. seq.

b) Id. c. d. §. 19. p. 44.

c) HERTIVS c. d. §. 28.

d) S. S. Goth. L. Ord. p. III. adp. nr. 7. Altenb.

e) HERBORT. d. de iudiciis censoriis.

Dreyd ng f). Notes etiam uelim iudicis censorii esse (a) aduocatos reuocare g), (b) nullas sportulas exigere h), (c) attendere den Rüge-Zettul, atque (d) grauiora crimina, si quæ denuntiata fuerint, criminali iudici significare.

* Dicuntur etiam Quatember-Gerichte, Jahr-Gerichte, Ehegeding.

§. XLII.

His conuenit das Hagedorn-Gerichte, Das Hagedorn-Gerichte, quod Delbrugiae exercetur. In quo illud singulare est, quod accusatus soleat cultrum suum in terram agere, & ubi nocens est, dicere: *Es steke mien Messer up Gnade!* si innocens, his uerbis uti: *Es steke mien Messer up Recht!*

§. XLIII.

Tria illa iudicia Norimbergensia, das Rüge-Gericht, das Fünfer-oder Hader-Gericht, das Inzicht-Gericht ita a se inuicem differunt, ut in isto simultates, si quæ inter opifices ortæ; in illo transgressiones legum uestiariarum, iniuriæ, die Peüderlinge, Blutrünsten, braun und blau k), & denique in hoc causæ criminales l) cognoscantur dirimanturque.

V 5

TIT.

- f) V. Drendings Ord. k) Lindens d. de iudiciis reip. Norib. c. V. §. 7. seq.
 g) MYLIVS c. d. §. 21. p. 45. l) IDEM c. d. c. VIII. §. 9. seq. Comment. Ref. Nor. p. I. p. 334.
 h) Id. c. d. §. 27. p. 53.
 i) IO. GVIL. HOFFMANN Spec. Iurispr. Symb. uet. Germ. §. 28.

TIT. IV.

DE

FORO COMPETENTE.

§. XLIV.

Forum
commune
triplex est.

Reus sortitur forum uel ex *communi* uel ex *singulari* iure. Ex iure communi (1) ubi *domicilium* habet suum, (2) ubi *delictum* uel inchoauit uel consummauit *m*). Quo autem modo locus delicti, si in confinio cadauer iaceat, inuestigari possit? acriter disceptant Dd. (3) ubi *deprebenditur*, ac carceri includitur. Quod forum cur ad uagabundos restringas, certe non est.

§. XLV.

Priuilegiato
gaudent (1)
ciues aca-
demici

Priuilegiato foro gaudent (1) *ciues academici*, quorum causæ criminales in iudicio academico * discutiuntur, si uel maxime (a) nomen suum nondum professi sint, (b) Bacho tantum & Veneri litent, (c) non nisi corpus exercent, aut (d) domicilium in ea urbe, qua floret Academia, sibi constituerint *n*). Gaudent eo una cum famulis, si exceperis Academiam Francofurtensem *o*).

* Non

m) LEIPOLD *de concurrentia iurisdictionis modernæ* q. 13.

n) SCHOEFFERI

d. de foro studiosi delinq. c. I. nr. 57. seq.

o) Id. c. 2. nr. 78.